

middelmatig veel zwart. Pootkleur vrijwel "normaal" (oranjegeel). Snavel 60 mm.

(g). Ring Nr. 8.026.623, ♂ 1e jaar, geheel als vorige. Snavel 68 mm.

DISCUSSIE

Anser fabalis "neglectus" Sushkin is een kleurafwijking van de Rietgans, die driekwart eeuw geleden in Oost-Europa talrijk is geweest en toen alleen bij taiga-rietganzen met zeer lange en slanke snavels en met in het algemeen bleek verenkleed is vastgesteld. Tegenwoordig schijnt deze afwijking heel weinig voor te komen. Onder de ongeveer 7250 tussen februari 1955 en het winterseizoen 1971-72 door of voor het RIN (ITBON) gevangen en onderzochte Rietganzen werden ten hoogste 10 vogels van het Sushkin type aangetroffen (ca. 0.1%), alsmede tenminste zeven met een overeenkomstige kleurafwijking van de snavel, doch met vrijwel "normaal" gekleurde poten (oranjegeel) (het zgn. bleke *carneirostris*-type). Van al deze kleurafwijkingen behoorden ten minste twee tot het "klassieke" *neglectus*-type (slanke, lange snavels met weinig zwart, Fig. 1), dat de slankste en dunste snavel van een

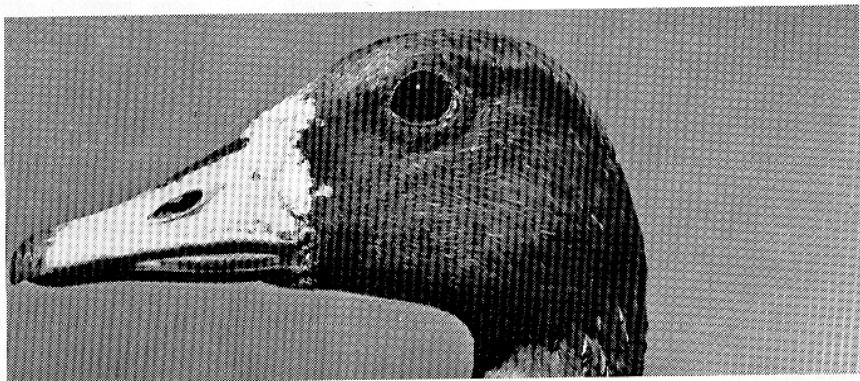

Fig. 1. Kop van Sushkins Rietgans *Anser fabalis neglectus*, ♂ overjarig, 4 januari 1969, Maren, N. Br. Foto L. R. Hafkamp, Zoologisch Museum, Amsterdam.
Maren, N. Br. Foto L. R. Hafkamp, Zoologisch Museum, Amsterdam.
1969, Maren, N. Br. Photo L. R. Hafkamp, Zoologisch Museum, Amsterdam.

taiga-rietgans vertegenwoordigt. De vogels zelf zijn groot en slank met lange, dunne nek en langgerekte kop. In dit opzicht zijn zij opvallend verschillend van de dikke, kort-halzige toendra-rietgans, die bovendien donkerder koppen en halzen hebben. Maar de rose kleurafwijking komt klaarblijkelijk ook bij andere vormen van de Rietgans voor. Bij "zuivere", kort-snavelige toendra-rietganzen met het vele zwart op de snavel werd hij evenwel tot heden nog niet met zekerheid vastgesteld. Zulke vogels zouden ook niet gemakkelijk herkend kunnen worden, want zij zouden bijzonder veel op "Kleine Rietganzen" *A.f. brachyrhynchus* lijken.

Behalve mogelijk de eerste vondst op 27 februari 1930 (Van den Brink 1930), zijn alle in Nederland vastgestelde Sushkins Rietganzen enkelingen temidden van "normaal" gekleurde Rietganzen. Families of vluchten van Sushkins Rietganzen zijn in Nederland nooit waargenomen.

Aan Sushkins kleurafwijking moet men niet te veel waarde hechten, tenzij het zó zou zijn, dat inderdaad een al of niet goed geïsoleerde populatie van taiga-rietganzen van *neglectus*-kleurtype zou hebben bestaan en nu praktisch zou zijn uitgestorven. Anders gezegd: als "*neglectus*" een thans vrijwel uitgestorven geografisch ras zou zijn. Dat lijkt evenwel weinig waarschijnlijk. Eerder handelt het om een "verlies-mutatie", die in elke Rietgans-populatie kan optreden en die niet eens altijd op de kleur van snavel en poten gelijktijdig betrekking heeft. Rietganzen van het *carneirostris*-type of met een zweem van rose in snavel en poten komen meer voor dan de publikaties daarover zouden doen vermoeden. De huidige Nederlandse gegevens wijzen op een frequentie van iets minder dan 0,1%. Tenslotte is de tegenhanger van Sushkins Rietgans bij de toendra-rietganzen de "Kleine Rietgans" *Anser fabalis brachyrhynchus*, maar deze is wel geografisch afgezonderd en moet daarom als ondersoort, c.q. afzonderlijke eilandsoort, worden aangemerkt.

Rietganzen van het Sushkin type kent men uitsluitend uit de winter en passage-gebieden. Wat het broedgebied betreft kunnen de door het RIN geringde vogels in de toekomst misschien opheldering verschaffen. In Hongarije, waar Sushkins Rietganzen eertijds zo talrijk waren, schijnen zij in de tweede helft van deze eeuw niet meer te zijn vastgesteld.

Het is wel opmerkelijk dat het tijdstip van de verdwijning van de "klassieke" Sushkins Rietganzen ongeveer samenvalt met dat van de drastische achteruitgang van de overwegend oranje-snavelige en slanke westelijke taiga-rietganzen *A.f. fabalis sensu stricto*. De laatst genoemde vogels zijn erg schaars geworden en wat er van is overgebleven dreigt in een bastaardpopulatie (met toendra-rietganzen *A.f. rossicus*) op te gaan. Deze mening is overigens uitsluitend op algemene indrukken gebaseerd. Alleen het verzamelen van exacte gegevens hierover, door tellingen, ringwerk en vergelijkend morfologisch onderzoek zal hierover uitsluitel kunnen geven.

Alles bij elkaar zijn thans tien of twaalf Sushkins Rietganzen uit Nederland bekend (Van den Brink 1930, Voous 1963, Van Impe 1971), waarvan vier met het slanke en weinig zwart gekleurde snaveltype, terwijl er bijna evenveel zijn gevangen met alleen een rose kleur op de snavel en vrijwel "normaal" gekleurde, oranjegele poten. Vogels met een zweem van een rose kleur op de snavel komen ook voor; over hun aantallen is alleen bekend, dat van 2286 door RIN-medewerkers onderzochte "normaal" gekleurde Rietganzen er ten minste 31 waren met enigszins rose op de snavel (ca. 1,3%), ofschoon er aan toegevoegd moet worden, dat het niet altijd gemakkelijk is om vast te stellen of een "rose zweem" (rond de neurgaten, bijvoorbeeld) duidelijk genoeg is om als kleurafwijking te worden aangemerkt.

Sushkins Rietganzen zijn thans zeldzame verschijningen in Nederland.